

Entegre Raporlamaya Hazır mısınız?

Geçtiğimiz sayıda, GRI G4 konferansı ile ilgili kapsamlı bir dosya ve içerik hazırlamıştık. Bu sayıda Elif Özkul Gökmen, şimdiden şirketlerin gündemine gelmeye başlayan, finansal ve sürdürülebilirlik verilerinin biraraya getirilmesini öngören Entegre Raporlama ile ilgili ilk ve temel bilgileri paylaşmaya devam ediyor. Ama baştan söyleyelim, bu iş öyle, iki ayrı raporun basitçe bir araya getirilmesinden ibaret değil ve kafalar sadece Türkiye’de karışmamış...

 Elif ÖZKUL GÖKMEN,
Sercom Danışmanlık,
elif@sercomconsulting.com

Bundan yedi yıl önce GRI Global Reporting Initiative’ın sürdürülebilirlik raporlama rehberini ilk incelediğimde, Türkiye’de GRI’ı temel alarak raporlama yapan tek şirket vardı. 2009 yılında toplamda bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda şirket raporlama yapmıştı ama bu raporlar düzenli yayınlanmıyordu. 2009 yılından itibaren UNGC - BMKİS Küresel İlkeler Sözleşmesi’ni imzalayarak raporlama taahhüdünde bulunan

şirketlerin sayısındaki hızlı artışın da etkisiyle, 2010’da yaklaşık 15 olan rapor sayısı, 2012’de 30’un üzerine çıktı. Bu raporların sahibi olan şirketlerin de yaklaşık yüzde 50’si düzenli olarak (yıllık veya iki yıllık) raporlama yapıyorlar. Özellikle de GRI gibi kapsamlı bir rehberine uygun raporlar üretmek uzun ve zorlu bir süreç. Şirketlerin tüm bölüm ve faaliyetlerini ilgilendiren bu detaylı çalışma, sürdürülebilirlik yönetimini yeni yeni iş

süreçlerine entegre etmeye başlayan şirketler için iyice sancılı hale gelebiliyor.

Son beş yıllık süreçte şirketler içinde sürdürülebilirlikle ilgili bir kavram karmaşası da yaşandı. Sürdürülebilirlik bir yandan sadece basit tanımıyla ‘**çevrenin korunması**’ gibi algılanırken, bu konuda pek çalışma yapmayan şirketler tarafından ‘**kurumsal sosyal sorumluluk**’ olarak kabul edildi. Bu karmaşanın henüz tamamen netleşmediği, sürdürü-

rülebilirlik yönetiminin ve bunların sonuçlarının yer aldığı sürdürülebilirlik raporlarının belli çaptaki sayılı şirket tarafından yeni yeni algılandığı ve doğru uygulanmaya başlandığı bir dönemde bir de 'entegre raporlama' çıktı ortaya...

Entegre Raporlama'nın nereden çıktığı sorusunun yanıtını ve Türkiye'de bu konuda başlatılan çalışmalarını yine EKOIQ'nun bu sayısında yer alan, **İş Dünyası ve Sürdürülebilirlik Kalkınma Derneği (SKD) Genel Sekreteri Konca Çalkıvık**'in yazısından takip edebilirsiniz. Sürdürülebilirlik yönetimi ve raporlaması Türk şirketlerinin tüm dünyaya oranla daha geç çalışma yapmaya başladığı bir alan olmasına rağmen, entegre raporlama ile ilgili gelişmeleri tüm dünya ile aynı zamanda takip edebiliyoruz. Bunun en önemli sebebi de SKD ve TKYD gibi derneklerin konuya verdiği önemdir.

GRI G4 Raporlama Rehberi Lansmanı

Mayıs ayında Amsterdam'da gerçekleşen GRI - Global Reporting Initiative Sürdürülebilirlik ve Raporlama Konferansı'nın ana oturumlarına yönelik izlenimlerimi ve yeni rehberdeki değişiklikleri, EKOIQ'nun Temmuz sayısında detaylarıyla sizlere aktarmıştım.

Bu yazımda da, GRI'nin yeni rehberi **G4 ve IIRC Entegre Raporlama Rehberi** arasındaki bağlantıyı biraz daha detaylandırarak ve entegre raporlama içerikli konferans oturumlarındaki mesajlarla destekleyerek sizlerle paylaşmayı hedefliyorum. Öncelikle belirtmek isterim ki, Entegre Raporlama'nın nasıl yapılacağı, neleri içereceği, ne kadar şeffaf olunması gerektiği, faaliyet raporu ve sürdürülebilirlik raporunun yerini alıp almayacağı ve benzeri pek çok konuda tüm dünyada kafalar karışık. Amacım akıllardaki soru işaretlerini mümkün olduğunca azaltmak.

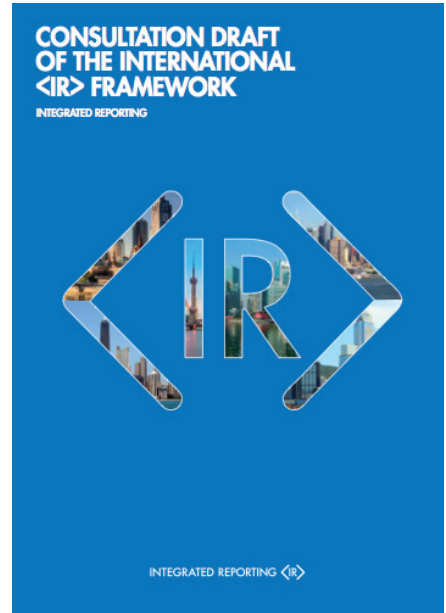
2006 yılından bu yana düzenlenen GRI - Global Reporting Initiative Konferansları'nın dördüncüsü **Enformasyon - Inovasyon - Entegrasyon** teması ile 22-24 Mayıs 2013 tarihlerinde Amsterdam'da gerçekleşti. Konferansın öncelikli amacı, yaklaşık 2,5 yıldır GRI ekibi, iş dünyası, akademisyen, STK ve kamu temsilcilerinin yoğun çalışması sonucu hazırlanan **G4 Sürdürülebilirlik Raporlama Rehberi** lansmanı kutlamasıydı.

2008 yılındaki konferansta raporlamanın geleceğine yönelik **iki somut stratejik hedef** önerisi çıkmıştı. **Birincisi** OECD ülkelerindeki ve gelişmekte olan büyük ekonomilerdeki tüm büyük ve orta ölçekli şirketler için, 2015 yılına kadar ESG (Environmental, Social and Governance) - Çevresel, Sosyal, Yönetişim raporlamasının zorunlu hale getirilmesi ve

“Sürdürülebilirlik yönetimi ve raporlaması Türk şirketlerinin tüm dünyaya oranla daha geç çalışma yapmaya başladığı bir alan olmasına rağmen, entegre raporlama ile ilgili gelişmeleri tüm dünya ile aynı zamanda takip edebiliyoruz”

eğer yapmıyorlarsa neden yapmadıklarını açıklamaları ve **ikincisi**, Finansal raporlamayı ve ESG raporlamasını etkin şekilde entegre edecek ve uluslararası platformda kabul görececek bir standardın 2020 yılına kadar hazırlanması yönündeydi.

İşte bu ikinci hedef aşımında **IIRC - International Integrated Reporting Council** - Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'nin bugünlerde pilot çalışmalarını yürüttüğü 'Entegre Raporlama' çerçevesinin ilk adımıydı.

GRI G4 ve IIRC Entegre Raporlama Rehberi İlişkisi

Şirketlerin kısa, orta ve uzun vadeli değerlerine yönelik daha net fikir verilmesini ve bu yönüyle de yatırımcıları (**financial capital providers**) hedefleyen entegre raporlara giden yolun daha kolay aşılmasında, G4 rehberinin önemli rol oynayacağı öngörülmüyor.

Konferans boyunca üzerinde durulan en önemli konulardan biri de doğru ve etkin sürdürülebilirlik raporlaması süreçlerine sahip olmayan şirketlerin entegre raporlama yapmalarının mümkün olmayacağıydı.

GRI'nın Emekli Başkanı ve IIRC'nin Başkanı Prof. Mervyn King de G4'ün lansman konuşmasında entegre raporlamayla ilgili yanlış algılamalar olduğunu; günümüzde iyice anlaşılabilir hale gelen finansal raporların uluslararası muhasebe standartlarına göre hazırlanması ve bugüne kadar GRI G3 ve G3.1'e göre hazırlanan sürdürülebilirlik raporlarının bundan sonra G4 temel alınarak yazılması gerektiğini belirtti.

Şirketlerin '**yönetim kurulları**' tarafından hazırlanması önerilen entegre raporları besleyecek bilgilerin yaklaşık yarısının bu şekilde tamamlanmış olacağını üzerinde duran King, raporların hiçbirinin birbirinin yerini tutamayacağını ama daha işlevsel hale getirilmelerinin gerektiğinin önemini vurguladı.

Prof. Mervyn King bu yıl başında İstanbul'da gerçekleşen bir toplantıda işlevsel olmanın bir kuralını da **bilgilerin kısa ve öz şekilde verilmesi** olarak tarif etmiş, 10-15 sayfalık entegre raporların dahi son derece işlevsel olabileceğini belirtmişti. Tabii ki burada esas başarı, finansal ve sürdürülebilirlik raporlarındaki bilgilerle bağlantıların doğru kurulabilmesi ve tekrarlardan kaçınılmasıdır.

Enformasyon - Inovasyon - Entegrasyon teması ile 22-24 Mayıs 2013 tarihlerinde Amsterdam'da gerçekleştirilen GRI - Global Reporting Initiative Konferansı'nın ana temalarından biri de entegre raporlamaydı.

IIRC ve Entegre Raporlama İçerikli Konferans Oturumları

Konferans'ta entegre raporlama içerikli iki farklı oturum gerçekleşti. Raporlama Trendleri Paneli'ne IIRC CEO'su Paul Druckman ve GRI CEO'su ve IIRC Yönetim Kurulu Üyesi Ernst Ligteringen de katıldı.

Oturumun ana konusu; 2010-2012 döneminde GRI'nın rapor database'inde, hazırlayanlar tarafından '**entegre rapor**' olarak tanımlanan raporların, "*ne kadarının gerçekten entegre rapor özelliklerini taşıdığını ve tüm dünyada entegre raporların nasıl şekil aldığını*" inceleyen bir araştırmanın değerlendirilmesiydi.

İngilizce olarak GRI rehberi temel

alınarak hazırlanan ve 'entegre' olduğu belirtilen 756 raporun inceleme sonuçlarından bazıları şöyle:

1-Raporlar ağırlıklı olarak Güney Afrika, Hollanda, Brezilya, Avustralya, Finlandiya'da ve finansal hizmetler sektörü başta olmak üzere elektrik üretimi, enerji ve madencilik sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerce hazırlanmış,

2-Raporların sadece **üçte biri** net olarak sürdürülebilirlikle ilgili olan ve finansal bilgilerin birbiriyle bağlantısını kurmuş ve içiçe değerlendirmiş,

3-Raporların yarısı ise iki ayrı rapor olan sürdürülebilirlik ve finansal raporu, aralarındaki bağlantıyı kurmaksızın tek kapak altında toplamış.

Durum böyle olunca şirketlerin bu yolda daha çok pratik yapması gerektiği ile ilgili fikir birliğinin oluşması da zor olmadı.

IIRC CEO'su Paul Druckman, IIRC'nin web sitesinde oluşmaya başlayan rapor database'ine yönelik bir soruyu yanıtlarken, "Bu raporların en iyi örnekler oldukları için değil, entegre olması hedefiyle hazırlanan mevcut raporlar olmaları

sebebiyle database'de yer aldıklarını" belirtti. Database'de mevcut taslak çerçevede belirtilen tüm raporlama prensiplerine uygun ve beklenen tüm içeriğe sahip raporları arattığımda tek bir rapor bile öne çıkmadı.

Elektrik üretim ve dağıtımında Asya'nın lider şirketi **CLP Group Çevre İlişkileri Direktörü Jeanne Chi Yun Ng**, entegre rapor hazırlığında geriye dönük beş yıllık finansal ve sürdürülebilirlik verilerine ihtiyaç duyduklarını ve ilk entegre raporlarını ancak bu şekilde hazırlamalarının mümkün olduğunu belirtti.

Tartışmalar sırasında sürdürülebilirliğin ekonomik bir konu olduğu ve uzun vadeli finansal performans üzerindeki önemi vurgulandı.

Bu oturum sırasında konferans akıllı telefon uygulaması üzerinden yapılan eşzamanlı ankette katılımcıların **yüzde 83'ü 'sürdürülebilirlik, entegre raporlamanın esas unsuru'** seçeneğini tercih etti.

Entegre raporlama konulu bir diğer oturum da, farklı üniversitelerden akademisyenlerin, entegre raporlama çalışmalarının sürdürülebilirliğin gelişimindeki rolünü ve IIRC'nin Nisan 2013'de yayımladığı taslak çerçeve dokümanını değerlendirmesiydi.

Akademisyenler IIRC girişimine **'gelecek değerinin ortaya koyulması ve şeffaflık'** özellikleri sebebiyle olumlu yaklaşırken, bu değer net olarak ortaya koyulabilmesinin önemini ve zorluğunu vurguladılar. Mevcut çerçevenin, entegre raporu hazırlayan yöneticinin şirketini kendisinin göstermek isteyeceği şekilde yansıtmasına imkan verdiği yönünde bir kritik de geldi.

Entegre raporların finansal muhasebenin çok daha ötesini - entelektüel, üretim, sosyal, insan ve doğal sermayeyi (*taslak çerçevede 'six capitals' olarak ele alınıyor*) de analiz ederek hazırlanması gerektiğini

belirttiler ve genel olarak "neyin iyi bir entegre rapor olduğunu bilmediklerini" ve bunu anlayabilmek için de mevcut verilerin akademik değerlendirme konusunda yeterli olmadığını belirttiler.

Konferanstaki tüm konuşmaları değerlendirdiğimde entegre raporlama ile ilgili mevcut durumu birkaç maddede özetleyebilirim:

1- Entegre rapor, bir şirketin sürdürülebilirlik raporu ile finansal raporunun birleştirilmesiyle oluşan bir rapor değildir.

2- Finansal raporların sürdürülebilirlikle ilgili sonuçları içermemesi ve sadece geçmişe yönelik bilgi vermesi itibariye işlevselliğini yitirmesi entegre raporlara olan ihtiyacı doğurmuştur.

3- Sürdürülebilirlik raporları çok geniş paydaş gruplarına hitap ederken, entegre rapor yatırımcıları hedefler.

4- Entegre raporun amacı, şirketin sürdürülebilirlikle ilgili sonuç, hedef ve beklentilerini dikkate alarak ve finansal verilerle bağlantılandırarak, şirketin kısa, orta ve uzun vadedeki gelecek değerinin ortaya koyulmasını sağlamaktır.

5- Sürdürülebilirliği yönetim biçimi olarak benimseyen ve iş süreçlerine entegre ederek etkilerini ölçümleyen, yönetmeye başlayan, sürdürülebilirlik raporlama süreçlerine ve iyi uygulamalarına sahip olan şirketler, entegre rapor hazırlama sürecinde de çok rahat ilerleyebileceklerdir.

Mevcut taslak çerçeveye www.iirc.org sitesinden ulaşılabilir. 40 sayfalık çerçevenin iyileştirilmesine yönelik öneriler ve yorumlar 15 Ağustos 2013'e kadar <http://www.theiirc.org/consultationdraft2013/feedback/> adresinde yer alan 24 soruluk dosya aracılığıyla IIRC'ye iletilebilir. (Public comment period 15 Temmuz'dan itibaren 1 ay uzatıldı.) Rehberin 2014 yılında tamamlanması hedefleniyor. ○

Elif Özkul Gökmen Kimdir?

1990 yılında ABD'nin NH eyaletindeki John Stark Regional High School'dan, 1991 yılında Tarsus Amerikan Koleji'nden mezun oldu olan **Elif Özkul Gökmen**, 1996 yılında Marmara Üniversitesi İngilizce İşletme-Finans bölümünü, 2008 yılında Boğaziçi Üniversitesi ve REC Türkiye tarafından tasarlanan Sürdürülebilir Kalkınma Sertifika programını tamamladı. 2012'de IFC Kurumsal Yönetim, Yönetim Kurulu Liderliği ve IFC Kurumsal Yönetim Scorecard Metodolojisi Eğitim Programlarını ve 2013'de AI Gore'un eğitmenliğini yaptığı Climate Reality Leadership Eğitim Programını tamamladı.

15 yıl farklı sektörlerde iletişim alanında profesyonel olarak hizmet verdikten sonra 2006 yılında iletişim danışmanlığı hizmeti vermek amacıyla Sercom Consulting'i kuran ve o tarihten bu yana Global Reporting Initiative çalışmalarını takip eden Gökmen, 2008 yılından bu yana çimento, telekomünikasyon, enerji, lojistik, demir-çelik gibi farklı sektörlerdeki şirketlere sürdürülebilirlik stratejisi danışmanlığı, raporlama ve eğitim hizmetleri veriyor. 2010 yılından bu yana GRI'nin Türkiye'deki sözleşmeli Kalite Kontrol Danışmanı olan Gökmen, 2012 yılından bu yana TKYD Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği üyesidir.